

BESLUT

Datum

2012 -01- 12

Dnr

6975-11-30

Aktbil. 3

IFRÅGASATT BROTT MOT TYSTNADSPLIKT

Justitiekanslerns beslut

Justitiekanslern inleder inte förundersökning.

Ärendet

Åklagarmyndigheten, Riksenheten för polismål, har hit överlämnat en anmälan angående brott mot tystnadsplikt. Anmälaren har anfört – som Justitiekanslern har uppfattat anmälan – att någon polisman alternativt några polismän röjt sekretessbelagda uppgifter om en enskild person till två journalister på Sydsvenska Dagbladet för publicering i en bok.

Justitiekanslern har tagit del av det nyhetsinslag i TV4 som anmälaren hänvisat till i vilket de två journalisterna berättar om uppgifterna de fått från polisen.

Justitiekanslerns bedömning

Justitiekanslerns behörighet

Enligt 9 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) ska Justitiekanslern vaka över att de gränser för tryckfriheten som anges i TF inte överskrids. Av 9 kap. 2 § första stycket TF följer att Justitiekanslern är ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott. Av bestämmelsens tredje stycke framgår att Justitiekanslern är ensam åklagare även i andra tryckfrihetsmål än mål om tryckfrihetsbrott liksom i mål som annars avser brott mot någon bestämmelse i TF. Justitiekanslern är alltså ensam åklagare också när det gäller en sådan överträdelse av reglerna om meddelarfrihet som kan innebära brott mot tystnadsplikt enligt 7 kap. 3 § TF jämförd med 20 kap. 3 § brottsbalken.

Det sagda innebär att Justitiekanslern är behörig att ta ställning till anmälan om brott mot tystnadsplikt.

Meddelarfrihet

Enligt 1 kap. 1 § tredje stycket TF står det var och en fritt att till bl.a. journalister lämna uppgifter i vilket ämne som helst för offentliggörande i en tryckt skrift, s.k. meddelarfrihet.

Meddelarfriheten gäller även offentliganställda, men däremot inte myndigheter eller andra allmänna organ som sådana. Om en myndighet beslutar att informera medierna genom t.ex. ett pressmeddelande hindrar således inte TF att ett ingripande sker med anledning av innehållet i pressmeddelandet. Detsamma kan gälla när den som officiellt har att företräda en myndighet uttalar sig i massmedia. Verkschefer och vissa andra högre befattningshavare kan ha en sådan ställning som innebär att de som personer är intimt förknippade med de tjänster som de innehar. Det kan då ibland vara svårt att avgöra om personen uttalar sig på myndighetens vägnar eller för egen räkning.

Inte minst med hänsyn till den stora betydelse som meddelarfriheten har för de offentliganställda måste stor återhållsamhet iakttas vid bedömningen av huruvida ett meddelande eller en uppgift som lämnas för publicering i en tryckt skrift ska anses falla utanför det område som täcks av meddelarfriheten.

I det nu aktuella ärendet har det inte framkommit annat än att den polis eller de poliser som har lämnat uppgifter till journalisterna har åtnjutit meddelarfrihet. Anmälan ska bedömas med den utgångspunkten.

Brott mot tystnadsplikt

I polisens verksamhet gäller sekretess för uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men, se 35 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL.

Meddelarfriheten innebär som regel frihet från ansvar för brott mot tystnadsplikt. Från meddelarfriheten finns det emellertid vissa undantag, bl.a. enligt 7 kap. 3 § första stycket 2 och 3 TF. I punkten 2 föreskrivs att om någon lämnar ett meddelande genom ett oriktigt utlämnande av en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en gäller, om gärningen är uppsåtlig, vad som är stadgat i lag om ansvar för ett sådant brott. Detsamma gäller enligt punkten 3 för den som uppsåtligen åsidosätter sin tystnadsplikt i de fall som anges i OSL, dvs. vid åsidosättande av vissa s.k. kvalificerade tystnadsplikter. Den som på nu angivna sätt åsidosätter sin tystnadsplikt kan dömas för brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § brottsbalken.

Utredningen i ärendet ger inte underlag för ett antagande om att någon allmän handling som inte varit tillgänglig för var och en har lämnats ut. Vidare är sekretess för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden enligt 35 kap. 1 § OSL inte en sådan s.k. kvalificerad tystnadsplikt som bryter meddelarfriheten, se 35 kap. 24 § OSL. Ett eventuellt röjande av sådana uppgifter kan därför inte heller utgöra brott mot tystnadsplikt.

På grund av det anförda ska förundersökning för brott mot tystnadsplikt inte inledas.

Ärendet har föredragits av hovrättsassessorn Linda Mohlin.

På Justitiekanslens vägnar

Håkan Rustand

Exp. till

Anmälaren

Riksenheten för polismål, Malmö
Vice chefsåklagare Eva Nilsson
212 11 Malmö
(Dnr AM-173387-11)